

*Др Предраг Стојановић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу*

УДК: 336.146
657.6
DOI: 10.46793/XIXMajsko.729S

НЕКЕ НАПОМЕНЕ О МОДЕЛИМА И ГЕНЕЗИ ЕКСТЕРНЕ ЈАВНЕ РЕВИЗИЈЕ*

Резиме

Радом се настоји пружити један теоријски осврт на питање поимања екстерне јавне ревизије као најефикаснијег, најуспешнијег и најважнијег савременог облика буџетске контроле. У том циљу, најпре се излажу основне појмовне одреднице које омогућају диференцирање овог института од других сличних облика контроле. Након тога, пружа се приказ прихваћених доктринарних модела врховних ревизорских институција и основних претпоставки њихове независности. На крају, нуди се пресек историјата екстерне јавне контроле на овим просторима.

***Кључне речи:** ревизија, екстерна јавна ревизија, буџетска контрола, Државна ревизорска институција, Главна контрола.*

1. Уместо увода – о неопходности буџетске контроле

Одлучивање о „јавним потребама израженим у новцу“ у свим савременим државама у надлежности је представничког тела. Питање финансијско-политичке моћи прилично је сложеније. Теорија јавних финансија сложна је у томе да, без обзира на формалноправно одређење и нормативну утемељеност, заправо долази до фактичког преношења те моћи са парламента на извршну власт. Познато је и да се под „покретачким снагама“ нарочито сматрају политичке странке као онај ентитет који је, као „последњи и први“ најзаслужнији за питања политичке воље и њеног усмерења. Лепа књижевност подсећа нас на то да „када се вади из државне благајне, не боли срце ни највећу шкртицу“ (Раос). Онда када се тако нешто сâмо препоручује као добра понуда у једној трговачкој операцији попут политичке кампање, чини се јасним да се прилично далеко може отићи. Не би се, сем тога, смело заборавити ни да иза

---

* Рад је написан у оквиру Програма истраживања Правног факултета Универзитета у Крагујевцу за 2023. годину који се финансира из средстава Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије.

свега стоје само људи, и да „јурњава за новцем, као уосталом и свака трајнија веза с новцем, могу изазвати понашање које није само настрано него је чак у правом смислу речи лудо и изопачено.“¹

Како је својевремено истицао проф. Милан Тодоровић – „сматра се, и додајемо, с пуно разлога, да је контрола над извршењем буџета услов *sine qua non* за правилно и целисходно извршење буџета, дакле, и неминован услов за добре државне финансије.“² И у старим апсолутистичким режимима постојала је потреба да владар надзире оне који управљају јавним средствима. У демократским политичким системима, потреба за надзором чини се још неопходнијом.

Како би се онемогућило да извршна власт убира јавне приходе и троши их у оним износима и за ону намену коју законодавно тело није одобрило и како би се ограничила могућност да их несврсисходно троши – целовита и егзактна контрола финансијског пословања надлежних тела извршне власти и корисника буџетских средстава преко је потребна. Она се може спровести на различите начине и од стране различитих институција. У том смислу, можемо разликовати: политичку, управну и судску контролу; контролу законитости и контролу сврсисходности; унутрашњу и спољашњу контролу; претходну и накнадну контролу; контролу укупног буџета и контролу његових делова, и контролу изrade, доношења и извршења буџета.³

У савременом политичком окружењу, „будући да буџет већ одавно не представља пуко рачуноводствено балансирање прихода и основних друштвених потреба (класична теорија), већ дубоко задире и у односе социоекономских сфера друштвеног живота, још више је изражена потреба свеобухватне, објективне и делотворне буџетске контроле“⁴. Стратешко опредељење за успостављањем буџетског система чија ће једна од главних карактеристика бити тежња ка континуираној евалуацији његових перформанси изискује постојање бројних механизма контроле најразличитијих сегмената управљања јавним средствима. Постојање више различитих форми буџетске контроле, између којих неће постојати организационог и функционалног преклапања, требало би да представља институционалну гаранцију обезбеђења транспарентног буџетског система.

2. О поимању екстерне јавне ревизије

Појам ревизије (лат: *revisio*) користи се у различитим приликама и сферама друштвеног живота – од правосуђа, преко финансијских извештаја у приватном

---

¹ Galbraith, K. J., *Новац: Одакле је дошао, камо је отишао*, Загреб, 1978, стр. 14.

² Тодоровић, М., *Наука о финансијама: II. Буџет*, Београд, 1933, стр. 237.

³ Нав. према: Јелчић, Б., *Јавне финансије*, Загреб, 2001, стр. 528.

⁴ Лапчевић, М., *Друштвено-политички значај екстерне јавне ревизије*, Зборник радова: XXI век – век услуга и Услужног права, књ. 5, Крагујевац, 2014, стр. 332.

сектору, до питања перформанси читавог јавног сектора. Можемо је најопштије дефинисати као средство помоћу којег се један субјект уверава од стране другог у квалитет, стање или статус неког предметног питања које је овај испитивао.⁵ Ревизија представља, заправо, један механизам полагања рачуна, базиран на независном и објективном процењивању извештаја о успешности и примењених решења на основу одређених унапред предвиђених критеријума. Она „има за циљ утврђивање степена коресподентности између датих тврдњи и неког дефинитивног критеријума као и саопштавање резултата тих упоређивања заинтересованих страна“⁶. У свом рудиментарном облику, потиче из приватног сектора где су се, на подлози тржишних импулса, искристалисале детерминанте њеног значаја – као одговор на питање: како менаџмент да изврши бољу контролу над предузећем над којим се управља?

У савременој буџетскоправној теорији екстерна јавна ревизија једнодушно се посматра као најефикаснији, најуспешнији и најважнији облик буџетске контроле – као „врховни орган контроле“.⁷ Екстерна буџетска ревизија означава се као институционална, објективна и стручна форма контроле законитости и целисходности ангажовања буџетских средстава коју врше посебне институције изван управе и независно од њених органа.⁸ Њене кључне етапе су: прикупљање података; евалуација података на бази односа са субјектима ревизије који не доводе у сумњу критички приступ евалуацији и објективност ревизора; испитивање компатибилности резултата евалуације с прокламованим правилима; предузимање мера на плану отклањања уочених неправилности уз присуство механизма санкционисања, и дистрибуција информација о резултатима ревизије парламенту и широј јавности.⁹

Институционализација екстерне јавне ревизије може се одредити и као својеврстан фактор стабилности јавних финансија, будући да од сређивања стања у сектору јавне потрошње неретко зависи и остварење целокупне финансијске стабилности једне економије. Ваља се сложити с оним ауторима који истичу да независна ревизија јавних расхода „има изузетно важну улогу за остваривање дугорочне монетарне стабилности, сузбијање инфлације, подстицање инвестиционих улагања, раст производње, заустављање пораста јавних расхода и ефектно усклађивање прихода и расхода, а, самим тим, и за отклањање тенденције нездравог финансирања јавних расхода из буџетских дефицита.“¹⁰ Сличан утицај остварује се и на равни успостављања владавине

---

⁵ Lee, T., *Corporate Auditing Theory*, London, 1993, стр. 15.

⁶ Станојевић, С., *et. al.*, *Теорија државне ревизије*, Крагујевац, 2018, стр. 12.

⁷ Паовић-Јекнић, Г., *Буџетско право*, Подгорица, 2007, стр. 136.

⁸ Лапчевић, М., *нав. чланак*, стр. 332.

⁹ Porter, V., Simon, J., Hatherly, D., *Principles of External Auditing*, New York, 2003, стр. 3.

¹⁰ Драгојевић, Д., *Неопходност увођења независне државне ревизије јавних расхода*, Ревизија: рачуноводство, финансије, менаџмент и право : часопис за теорију и праксу, бр. 5/1998, стр. 20.

права и обезбеђења демократизације политичког система, јер – „успостављање адекватног и делотворног механизма накнадне екстерне контроле извршења буџета представља најбољу превентивну меру за стварање најодговорнијих државних функционера и, уједно, важну претпоставку за успешну борбу против корупције“¹¹.

3. О моделима врховних ревизијских институција и основним претпоставкама њихове независности

Екстерном јавном ревизијом баве се врховне ревизорске институције, које, упоредноправно посматрано, постоје у различитим концептима и облицима. Дуго се сматрало да постоје два система, у зависности од тога да ли се прихвата англосаксонско или романско-германско правно схватање. Данас, највећи број аутора пак разликује три модела врховних ревизорских институција – ревизију коју врши институција са судским функцијама, ревизију колегијалног тела без судске функције и модел тзв. државног уреда. Но, чак и наведени облици могу се посматрати само као једно теоријско уопштавање, јер су у бројним правним системима трансплантиране норме и принципи различитих модела.¹²

Први концепт представља модел органа са одређеним судским функцијама, тзв. француски или Наполеонов модел. Надлежност вршења ревизије у правним системима који су прихватили овај концепт пружа се органима, који, мање или више, имају нормирана судска овлашћења. Француски Рачунски суд (*Cour des Comptes*) прегледа рачуне рачунополагача и доноси пресуде (*arrêts*). Модел се назива Наполеоновим јер је он 1807. године пружио овом органу могућност да „суди рачуне рачунополагача, а њему да упућује критику на рачуне наредбодаваца, министара“¹³. И бројне друге европске државе ишле су за француским примером и још током 19. века увеле ову установу у свој правни систем – између осталих – Белгија (*Court des Comptes*, од 1831. године), Италија (*Corti dei Conti*, од 1862. године) и Немачка кроз *Rechnungshof des Deutschen Reiches*.

Други модел, настао касније, подразумева засебну врховну јавну ревизорску институцију. Као и у претходном случају, подразумева се да би ревизорски орган требало да буде политички независан и одвојен од осталих

---

¹¹ Lončar, Z., *Administration Control by the State Audit Institution*, Теме, бр. 3/2012, стр. 1315.

¹² Примера ради, може се наћи и на разликовање пет модела: 1. независна ревизорска канцеларија (као англосаксонски модел организације – САД и Велика Британија); 2. Наполеонов модел (модел суда – Француска); 3. модел Европског ревизорског суда; 4. модел одбора и колегијалног тела; и 5. модел државног уреда. (Вид: Станковић, С., *Модели организовања врховних ревизијских институција и предлози за унапређење државне ревизије у Републици Србији*, Економика предузећа, бр. 9-10/2009, стр. 440).

¹³ Стјепановић, Н., *Општа теорија о Главној контроли Краљевине Југославије*, Београд, 1938, стр. 133.

органа државне власти. Сматра се да су примери оваквог модела: енглески *National Audit Office*¹⁴, амерички *General Accountants Office*, јапански *Japan Board of Audit*, аустријски *Rechnungshof Österreich* и руска *Контрольно-ревизионная деятельность*.¹⁵

Трећим моделом најчешће се посматра систем организовања државне ревизије у Шведској и Финској и представља комбинацију засебне ревизијске институције са ревизорским органом парламента. Може се пронаћи да је „основна замерка овом моделу (...) независност извештавања о резултатима ревизије“¹⁶.

Без обзира на прихваћени концепт, свим овим институцијама заједничко је уставно дефинисање и на закону заснована независност, објективност, стручност и одговорност највишем представничком телу у држави.¹⁷ Заправо, ваљало би се сложити да „када се каже да је институција врховне државне ревизије облик стручне, објективне, институционалне и независне контроле, упркос *prima facie* равноправности њених обележја, могло би се закључити да су сва она заправо изведена из једног основног – независности, која је уједно и *differentia specifica* врховне ревизије у односу на интерне контролне механизме“¹⁸.

Само уколико би се обезбедила независност врховне ревизорске институције и њених службеника, како од утицаја самих субјеката ревизије, тако и од спољних притисака, могла би се очекивати повећана одговорност оних који управљају јавним расходима, вођење уредног буџетског рачуноводства и правилно трошење буџетских средстава. У том смислу, можда се најважнији предуслов тиче управо питања политичке неутралности ревизора. Чак и уколико се дозволи да службеници ове институције учествују у политичком животу, „неопходно је да воде рачуна о ефектима које њихов политички ангажман може имати на обављање професионалних дужности“¹⁹.

---

¹⁴ На основу његовог извештаја, најстарији и најугледнији одбор британског парламента – Одбор за јавне рачуне – „позива надлежне државне службенике на одговорност за трошење јавног новца и о својим налазима обавештава Доњи дом Парламента (Рабреновић, А., *Парламентарна контрола јавне потрошње у Великој Британији*, Страни правни живот, бр. 2/2008, стр. 185).

¹⁵ Леко, В., Леко, Д., *Методологија државне ревизије јавних средстава*, Београд, 2008, стр. 22-23.

¹⁶ Станковић, С., *нав. дело*, стр. 444.

¹⁷ Конкретно нормирање ревизорских овлашћења често зависи од одређених услова, захтева и традиције сваке појединачне земље, али се свакако не доводе у питање значај уставног дефинисања, неопходан степен независности, поступци за смењивање са положаја и однос између парламента и ове државне институције (нав. према: Петковић, А., *Положај и задаци државне ревизије*, Рачуноводство, бр. 3-4/2006, стр. 74).

¹⁸ Лапчевић, М., *нав. чланак*, стр. 338.

¹⁹ Познанић, В., *Методолошке основе државне ревизије*, Рачуноводство, бр. 3-4/2011, стр. 72.

Ради успостављања професионализма и компетентности особља, узајамно поштовања и поверења између субјеката ревизије на међународном плану усвојени су бројни акти у којима су имплементирани етички кодекси.²⁰ У свим моделима, дакле, ревизија „није сама себи циљ, већ представља незаменљив део регулаторног система који има за циљ да открива одступања од прихваћених стандарда и кршења принципа легалности, ефикасности, ефективности и економичности у финансијском управљању јавним средствима“²¹.

4. О генези јавне екстерне контроле кроз домаће искуство – кратак пресек од Државне рачунџице до ДРИ

Након Другог српског устанка, од 1815. до 1835. године, сва контрола над јавним средствима била је сконцентрисана у рукама кнеза Милоша. Њему се морао подносити рачун о свакој примљеној и издатој суми – „ниједан ни најмањи издатак није се смео учинити из државне касе, ако кнез Милош није одобрио“²². Као заматак ревизорске институције у нас могли бисмо посматрати Главну рачунџицу која је требало да „прегледа све рачуне финансије и мотри да се народни новци не троше на друге потребе, развје на оне, које су скупштином народном одобрене“ (чл. 107 Сретењског устава од 1835. године), додуше, само на папиру, будући да је први српски уставни акт убрзо суспендован. Након султановог хатишерифа (тзв. Турског устава од 1839. године), Законом о централном правленију Кнежевине Србије од 1839. године овај орган, установљен при министарству (попечитељству) финансија, постаје „рачунџица правитељствена или главна контрола“.

Могло би се закључити да је развитак највише ревизорске институције у Срба прилично пратио политичке борбе – спочетка између Књаза и Совјета, а касније и интердинастичке. Убрзо након доласка на власт кнеза Александра

---

²⁰ Међу најважнијим могу се убројити: Међународни рачуноводствени стандарди за јавни сектор, Међународни стандарди ревизије; Лимска декларација о смерницама и правилима ревизије усвојена на IX конгресу (1977) Међународне организације врховних ревизорских институција (*International Organisation of Supreme Audit Institutions – INTOSAI*); Мексичка декларација о независности врховних ревизорских институција, донета на XIX конгресу *INTOSAI* (2007); Пракса сагласна међународним стандардима Института интерних ревизора (*IIA*); Етички кодекс за ревизоре јавног сектора који је донео *INTOSAI* (1998) и други (нав. према: Дабић, Ј., *Правни положај Државне ревизорске институције (у праву државне ревизије јавног сектора Републике Србије)*, Зборник радова: Људска права – између идеала и изазова садашњости, Косовска Митровица, 2016, стр. 626).

²¹ Леко, В., Зеремски, А., Леко, Д., *Ревизија буџета као инструмент контроле јавних финансија*, Ревизор, бр. 40/2007, стр. 98.

²² Петровић, М., *Финансије и установе обновљене Србије до 1842: с једним погледом на ранији историски развој финансиског уређења у Србији*, књ. 1, Београд, 1897, стр. 846.

Карађорђевића, „на предлог Совјета, доноси се указ од 6.10.1943. којим се решава да се „контрола из попечитељства финансија премести у Совјет“... После непуне године дана, 14.7.1844, доноси се Уредба о Главној контроли која представља прво формално уређење Главне контроле, први организацијски пропис баш о самој Главној контроли као установи.“²³

Помак у смеру независности Главне контроле остварен је тек Уставом из 1888. године и законским решењем из 1892. године. Главна контрола тад постаје посебно надлештво за преглед државних рачуна и рачунски суд, проширује се њен надзор и установљавају се окружне и средске контроле. У главној контроли су били прегледани рачуни који су „стизали из свих министарстава, посланстава, судова и казних завода, свих начелстава, окружних и средских, пошта и телеграфа, свих гарнизона, цркава, манастира, епархија, јеврејске синагоге, болница, царинарница, школа, штедионица, државне штампарије, државне ергеле, инвалидског фонда, управе фондова, монопола дувана, државне лутрије.“²⁴ Премда је деловање Главне контроле за државу било више него корисно,²⁵ ипак би се учинак ове установе могао окарактерисати као недовољно ефикасан. Наведени обим посла био је само један од разлога за то.²⁶

Са стварањем прве југословенске државе може се прихватити да се није и формирала „нова Главна контрола, већ продужила до тада постојећа, са проширењем надлежности на територију целе државе и са повећањем броја чланова“²⁷ којој су биле признате рачунско-судска функција (као основна), административна и судећа²⁸. Но, иако формално и даље независна, упитно је колико је то било реално стање ствари, нарочито након завођења диктатуре од 1929. године.

Променом економског и политичког система након Другог свестског рата, дошло је и до промена у буџетском систему и, самим тим, у систему буџетске контроле. Прихваћени принципи централизације и етатизације утицали су на прихватање начела буџетског јединства. Испрва је уведено контролно одељење

---

²³ Стјепановић, Н., *нав. дело*, стр. 126.

²⁴ Милановић, Ј., *Главна Контрола (1860-1914)*, Српске студије, бр. 4/2013, стр. 125.

²⁵ О позитивним примерима који би се могли окарактерисати као „прави мали тријумфи правне државе“, вид: Јагодић, М., *Главна Контрола у Кнежевини Србији: оснивање и први период рада (1843-1858)*, Историјски часопис : орган Историјског института САН, бр. 63/2014, стр. 87-91.

²⁶ Између осталог, „плате рачуноиспитатеља су биле мале. Примера ради, док је рачунополагач у неком министарству могао да заради и до 1.000 талира годишње, највећа годишња плата рачуноиспитатеља у Главној контроли је износила 550 талира. Сем тога, чиновници нису имали много могућности да напредују у оквиру Главне контроле, јер је број звања био ограничен“ (*исто*, стр. 92).

²⁷ Радојковић, М., *Контрола буџета*, Београд, 1940, стр. 57.

²⁸ Вид: Костић, Л., *Административно право Краљевине Југославије: трећа књига: Надзирање управе*, Београд, 1939, стр. 201-239.

у склопу Министарства финансија ФНРЈ, а, нешто касније, посебна контролно-рачунска комисија (1945). Са заокретом од совјетског модела према самоуправном долази до успостављања Службе друштвеног књиговодства (на почетку, 1959. године у саставу Народне банке, да би касније постала самостална установа, директно одговорна Савезној скупштини). Ревизија се спроводила у оквиру СДК као „економско-финансијска ревизија“ (а у законским актима неретко била подвођена под „остали послови Службе друштвеног књиговодства“²⁹).

Служба државног књиговодства 1992. године постаје Служба за платни промет (касније: Завод за обрачун и плаћања). Први покушаји успостављања независне ревизорске институције датирају још од 1990. године, били су настављени и током првих година 21. века, али је до успостављања врховне ревизорске институције у Србији дошло тек 2005. године са доношењем Закона о Државној ревизорској институцији. Можемо се сложити да „дужина периода од иницијалног корака до доношења предметног закона сведочи о неспремности надлежних државних органа да уведу овај облик парламентарног надзора“³⁰. „У поређењу са земљама региона Република Србије је последња препознала значај институције екстерне ревизије, као „услугног сервиса“ који грађанима и њиховим парламентарним представницима презентују драгоцене информације о природи, начину и обиму аномалија у располагању средствима пореских обвезника“³¹. Но, охрабрујуће су анализе SIGMA (заједничке иницијативе Организације за економску сарадњу и развој и Европске Уније) које упућују на то да је у погледу ефективности екстерна ревизија у Републици Србији можда највише остварила напредак у читавом систему јавне управе.³²

5. Уместо закључка

Савремени буџетски системи већине развијених економија високо уздижу потребу јачања одговорности извршилаца буџетских одлука. О њиховој истинској одговорности могуће је говорити само онда када се померимо из зоне апстрактне евалуације учинака буџетских корисника ка приступу који почива

---

²⁹ Нав. према: Државна ревизорска институција, *Од Главне контроле до Државне ревизорске институције: 1844-2019: године за памћење*, Београд, 2019, стр. 27; Поједини службеници СДК похађали су од 1974. године на теоријску и практичну обуку у Великој Британији како би се упознали са методологијом ревизије, будући да се друга Југославија задуживала на међународном тржишту капитала, а поједине међународне институције захтевале прецизне и уподобљене финансијске извештаје установи независне ревизије. СДК је учествовала на конгресима ИНТОСАИ од 1977. године, а последњи теоријски курс одржан је крајем 1991. године у Охриду (*исто*).

³⁰ Дабић, Љ., *Настанак, успостављање и развој Државне ревизорске институције у правном систему Србије*, Финансије, бр. 1-6/2017, стр. 36.

³¹ Лапчевић, М., *нав чланак*, стр. 341.

³² <https://www.sigmaxweb.org/publications/Monitoring-Report-2021-Serbia.pdf>, 11.01.2022.

ка конкретизацији вредновања перформанси система. Ово бисмо, уједно, могли схватити и као основно стремљење буџетске технике коју савремена финансијска теорија етикетира као буџетирање засновано на учинку (*Performance Based Budgeting*).

Стара је истина да су положај врховне ревизорске институције „као целине и њен однос према врховним органима у држави врло уско везани за облик државне организације и политички режим“³³ Независност често представља онај камен међаш који издваја екстерну јавну ревизију од сличних института. Упитно је пак колико је ревизорска институција у нас истински била независна од политичких утицаја посматрајући је кроз призму домаће политичке историје.

О значају државне ревизије која би системски омогућила одговорно понашање између законодавне и извршне власти, с једне, и грађана и корисника јавних услуга, с друге стране, доста је већ написано. Поједини аутори залажу се и за успостављање, заснивање и развој посебне научне дисциплине која би се издвојила из области буџетског права као право ревизије јавног сектора.³⁴ Рад модерне Државне ревизорске институције, премда суочен са низом изазова, представља један од гараната обезбеђивања концепта владавине институција и демократизације нашег друштва. Иако извештаји говоре у прилог тезе да се квалитет управљања јавним финансијама у области система екстерне ревизије код нас позитивно развија, није сувишно рећи да би ваљало уложити још и значајнија средства у финансијско-оперативне перформансе рада ове институције као својеврсни залог за будућност.

*Predrag Stojanović, Ph.D., Full-time Professor
Faculty of Law, University of Kragujevac*

SOME NOTES ON THE MODELS AND THE GENESIS OF EXTERNAL PUBLIC AUDIT

Summary

The paper aims to provide a theoretical overview of the issue of understanding external public audit as the most effective, successful and most important modern form of budget control. To this end, first of all, the basic conceptual notions are

---

³³ Стјепановић, Н., *нав. дело*, стр. 130.

³⁴ Вид: Дабић, Љ., *Прилог за успостављање нове научне дисциплине: Право ревизије јавног сектора*, *Анали Правног факултета у Београду*, бр. 3/2018, стр. 88-107.

presented that enable the differentiation of this institute from other similar forms of control. Following that, an overview of the accepted indoctrinated models of supreme audit institutions and the basic assumptions of their independence is presented. Finally, the paper offers an overview of the history of external public control in this region.

Key words: *audit, external public audit, budget control, State Audit Institution, Main control.*

Литература

- Galbraith, K. J., *Новац: Одакле је дошао, камо је отишао*, Загреб, 1978.
- Дабић, Љ., *Правни положај Државне ревизорске институције (у праву државне ревизије јавног сектора Републике Србије)*, Зборник радова: Људска права – између идеала и изазова садашњости, Косовска Митровица, 2016.
- Дабић, Љ., *Прилог за успостављање нове научне дисциплине: Право ревизије јавног сектора*, *Анали Правног факултета у Београду*, бр. 3/2018.
- Државна ревизорска институција, *Од Главне контроле до Државне ревизорске институције: 1844-2019: године за памћење*, Београд, 2019.
- Дабић, Љ., *Настанак, успостављање и развој Државне ревизорске институције у правном систему Србије*, *Финансије*, бр. 1-6/2017.
- Драгојевић, Д., *Неопходност увођења независне државне ревизије јавних расхода*, *Ревизија: рачуноводство, финансије, менаџмент и право: часопис за теорију и праксу*, бр. 5/1998.
- Јагодић, М., *Главна Контрола у Кнежевини Србији: оснивање и први период рада (1843-1858)*, *Историјски часопис: орган Историјског института САН*, бр. 63/2014.
- Јелчић, Б., *Јавне финансије*, Загреб, 2001.
- Костић, Л., *Административно право Краљевине Југославије: трећа књига: Надзирање управе*, Београд, 1939.
- Лапчевић, М., *Друштвено-политички значај екстерне јавне ревизије*, Зборник радова: XXI век – век услуга и Услужног права, књ. 5, Крагујевац, 2014.
- Лее, Т., *Corporate Auditing Theory*, London, 1993.
- Леко, В., Зеремски, А., Леко, Д., *Ревизија буџета као инструмент контроле јавних финансија*, *Ревизор*, бр. 40/2007.
- Леко, В., Леко, Д., *Методологија државне ревизије јавних средстава*, Београд, 2008.
- Lončar, Z., *Administration Control by the State Audit Institution*, *Теме*, бр. 3/2012.
- Милановић, Ј., *Главна Контрола (1860-1914)*, Српске студије, бр. 4/2013.
- Петковић, А., *Положај и задаци државне ревизије*, *Рачуноводство*, бр. 3-4/2006.
- Петровић, М., *Финансије и установе обновљене Србије до 1842: с једним погледом на ранији историски развој финансиског уређења у Србији*, књ. 1, Београд, 1897.
- Познанић, В., *Методолошке основе државне ревизије*, *Рачуноводство*, бр. 3-4/2011.
- Паовић-Јекнић, Г., *Буџетско право*, Подгорица, 2007.

- Porter, V., Simon, J., Hatherly, D., *Principles of External Auditing*, New York, 2003.
- Радојковић, М., *Контрола буџета*, Београд, 1940.
- Рабреновић, А., *Парламентарна контрола јавне потрошње у Великој Британији*, Страни правни живот, бр. 2/2008
- Стјепановић, Н., *Опита теорија о Главној контроли Краљевине Југославије*, Београд, 1938.
- Станковић, С., *Модели организовања врховних ревизијских институција и предлози за унапређење државне ревизије у Републици Србији*, Економика предузећа, бр. 9-10/2009.
- Станојевић, С., *et. al.*, *Теорија државне ревизије*, Крагујевац, 2018.
- Тодоровић, М., *Наука о финансијама : II. Буџет*, Београд, 1933.